

**YOSH MUTAXASSISLARNING OLIY TA'LIMDA BOSHQARUV
FAOLIYATIGA MOSLASHUVIDA KASBIY KOMPETENSIYASINING
O'RNI**

*Ipak yo'li innovatsiyalar universiteti
Iqtisodiyot va Pedagogika fakulteti dekani
Fizika fani o'qituvchisi
Rashidov Xayotjon Zarafshonovich*

Annotatsiya: *Oliy ta'lim muassasalari bugungi kunda jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ular nafaqat bilim berish, balki yosh mutaxassislarni zamonaviy ish bozorining talablariga mos ravishda tayyorlash vazifasini ham o'z zimmasiga oladi. Yosh mutaxassislarning boshqaruv faoliyatiga moslashuvi esa, ularning kasbiy kompetensiyasiga bevosita bog'liqdir. Kasbiy kompetensiya — bu mutaxassisning o'z kasbida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalar majmuasidir. Ushbu maqolada yosh mutaxassislarning oliy ta'limda boshqaruv faoliyatiga moslashuvida kasbiy kompetensiyaning o'rni haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *jamiyat, munosabatlar, kasbiy faoliyat, mutaxassislar, innovatsion g'oyalar, qobiliyat.*

Yosh mutaxassislar uchun boshqaruv faoliyatiga kirishish, ko'plab qiyinchiliklar va muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Boshqaruv jarayonlari, tashkilot ichidagi munosabatlar, jamoa bilan ishlash va qaror qabul qilish kabi ko'plab jihatlar, yosh mutaxassislar uchun yangi tajribalar va bilimlarni talab qiladi. Shuning uchun, kasbiy kompetensiyaning rivojlanishi, yosh mutaxassislarning boshqaruv faoliyatiga moslashishida muhim ahamiyatga ega. Kasbiy kompetensiyaning asosiy jihatlari bilim, ko'nikma va malakalardir. Bilim — bu nazariy asoslar, tushunchalar va metodologiyalarni o'z ichiga oladi. Yosh mutaxassislar, o'z sohalarida chuqur bilimga ega bo'lishlari, boshqaruv jarayonlarini to'g'ri tushunishlari va ularga mos

ravishda harakat qilishlari zarur. Misol uchun, iqtisodiyot, menejment va psixologiya kabi fanlar, boshqaruv faoliyatida muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, oliy ta'lim muassasalari, talabalarga nazariy bilimlarni berish bilan birga, amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantirishga e'tibor qaratishlari lozim. Ko'nikmalar — bu olingan bilimlarni amaliyotda qo'llay olish qobiliyatidir. Yosh mutaxassislar, o'z bilimlarini amaliyotda ishlatish orqali boshqaruv jarayonlarida muvaffaqiyatga erishadilar. Amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun oliy ta'lim muassasalari, talabalarni amaliyotga jalb qilish, loyihalar ustida ishlash va seminarlar tashkil etish kabi usullarni qo'llashlari zarur. Bu esa, yosh mutaxassislarning boshqaruv faoliyatiga moslashuvini osonlashtiradi.[1]

Malakalar esa, kasbiy faoliyatda zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'z ichiga oladi. Yosh mutaxassislar, boshqaruv jarayonlarida samarali faoliyat yuritishlari uchun, kommunikativ, analitik, strategik va innovatsion malakalarga ega bo'lishlari kerak. Masalan, kommunikativ malakalar, jamoa bilan ishlashda, mijozlar bilan muloqotda va boshqaruv jarayonlarida muhim ahamiyatga ega. Yosh mutaxassislar, o'z fikrlarini aniq va ravon ifodalashlari, boshqalar bilan samarali muloqot qilishlari zarur. Boshqaruv faoliyatida analitik malakalar ham muhimdir. Yosh mutaxassislar, muammolarni tahlil qilish, qarorlar qabul qilish va strategiyalar ishlab chiqish jarayonida analitik fikrlash qobiliyatiga ega bo'lishlari kerak. Bu esa, ularga boshqaruv jarayonlarida muvaffaqiyatga erishish imkonini beradi. Yosh mutaxassislarning boshqaruv faoliyatiga moslashuvida kasbiy kompetensiyaning o'rni shundaki, ularning bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish orqali, ularni zamonaviy ish bozorining talablariga mos ravishda tayyorlash imkonini beradi. Oliy ta'lim muassasalari, yosh mutaxassislarning kasbiy kompetensiyasini oshirish uchun, zamonaviy o'quv dasturlari, treninglar va amaliyotlarni tashkil etishlari zarur. Bundan tashqari, yosh mutaxassislar, o'z kasbiy faoliyatlarida o'rganish va rivojlanish jarayonlarini davom ettirishlari lozim. Hayot davomida o'rganish — bu zamonaviy ish bozorida muvaffaqiyatga erishishning kalitidir. Yosh mutaxassislar, o'z sohalarida yangi bilimlarni o'zlashtirish, malakalarni rivojlantirish va tajribalarni to'plash orqali, boshqaruv faoliyatiga moslashuvlarini osonlashtirishlari mumkin.[2]

Yosh mutaxassislarning boshqaruv faoliyatiga moslashuvida kasbiy kompetensiyaning oʻrni, shuningdek, ijtimoiy va madaniy jihatlarni ham oʻz ichiga oladi. Oliy ta'lim muassasalari, talabalarga nafaqat kasbiy bilim va koʻnikmalarni, balki ijtimoiy mas'uliyat, etika va madaniy qadriyatlarni ham oʻrgatishlari zarur. Bu esa, yosh mutaxassislarning jamiyatda ijtimoiy faoliyat yuritishlariga yordam beradi va ularni mas'uliyatli boshqaruvchilarga aylantiradi. Yosh mutaxassislarning oliy ta'limda boshqaruv faoliyatiga moslashuvi, ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatlari uchun muhim ahamiyatga ega. Kasbiy kompetensiyaning rivojlanishi, yosh mutaxassislarning oʻz sohalarida muvaffaqiyatga erishishlari, jamiyatda ijtimoiy mas'uliyatni oʻz zimmlariga olishlari va boshqaruv jarayonlarida samarali faoliyat yuritishlari uchun zarurdir. Shu sababli, oliy ta'lim muassasalari, yosh mutaxassislarning kasbiy kompetensiyasini oshirishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirishlari lozim.[3]

Yosh mutaxassislarning boshqaruv faoliyatiga moslashuvi, shuningdek, ularning shaxsiy rivojlanishlariga ham ta'sir koʻrsatadi. Oliy ta'lim muassasalari, talabalarga oʻz qobiliyatlarini aniqlash, kuchli va zaif tomonlarini tushunish, shaxsiy maqsadlarini belgilash va ularga erishish yoʻllarini oʻrganish imkoniyatini yaratishlari zarur. Bu esa, yosh mutaxassislarning oʻziga boʻlgan ishonchlarini oshiradi va ularni boshqaruv faoliyatida muvaffaqiyatga erishishlariga yordam beradi. Yosh mutaxassislarning oliy ta'limda boshqaruv faoliyatiga moslashuvida kasbiy kompetensiyaning oʻrni, shuningdek, ularning oʻzaro aloqalari va jamoaviy ish faoliyatlariga ham ta'sir koʻrsatadi. Boshqaruv jarayonlarida jamoa bilan ishlash, muammolarni birgalikda hal qilish va qarorlar qabul qilish jarayonlarida yosh mutaxassislarning kommunikativ malakalari muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalari, talabalarga jamoaviy ish faoliyatini oʻrganish, muammolarni hal qilishda birgalikda harakat qilish va boshqaruv jarayonlarida samarali muloqot qilish koʻnikmalarini rivojlantirish imkoniyatini yaratishlari lozim. Yosh mutaxassislarning boshqaruv faoliyatiga moslashuvi, ularning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish orqali, nafaqat oʻzlari, balki jamiyat uchun ham foydali boʻladi. Ular, boshqaruv jarayonlarida innovatsion gʻoyalarni amalga oshirish, yangi loyihalarni ishlab chiqish

va jamiyatda ijtimoiy o'zgarishlarga olib kelish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu sababli, oliy ta'lim muassasalari, yosh mutaxassislarning kasbiy kompetensiyasini oshirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirish orqali, ularni kelajakdagi boshqaruvchilar sifatida tayyorlashlari zarur.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, yosh mutaxassislarning oliy ta'limda boshqaruv faoliyatiga moslashuvida kasbiy kompetensiyaning o'zni juda muhimdir. Bilim, ko'nikma va malakalarni rivojlantirish orqali, yosh mutaxassislarning zamonaviy ish bozorining talablariga mos ravishda tayyorlanadilar. Oliy ta'lim muassasalari, yosh mutaxassislarning kasbiy kompetensiyasini oshirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirish orqali, ularni kelajakdagi boshqaruvchilar sifatida tayyorlashlari zarur. Bu esa, jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abduqodirov, A. (2021). "Oliy ta'limda kasbiy kompetensiyani rivojlantirish: nazariy va amaliy asoslar". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Karimov, S. (2020). "Yosh mutaxassislarning va boshqaruv: zamonaviy yondashuvlar". Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
3. Tashkentov, N. (2022). "Boshqaruv faoliyatida yosh mutaxassislarning kompetensiyasi". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Rasulov, M. (2023). "Oliy ta'limda innovatsion ta'lim texnologiyalari va kasbiy kompetensiya". Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti.
5. Murodov, F. (2019). "Yosh mutaxassislarning kasbiy rivojlanishi: muammolar va yechimlar". Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.
6. Xamidov, D. (2021). "Oliy ta'limda boshqaruv va kasbiy kompetensiya: nazariy tahlil". Andijon: Andijon davlat universiteti.
7. Jumanov, R. (2020). "Yosh mutaxassislarning uchun boshqaruv kompetensiyalarini oshirish yo'llari". Namangan: Namangan davlat universiteti.